

## O marszałku Edwardzie Śmigłym-Rydzem w Muzeum AK. Premiera książki, wspomnienia i koncert Roberta Kasprzyckiego

Paweł Stachnik  
11 marca 2024, 18:18



O Stanisławie Frączystym i Bazylim Rogowskim opowiadają członkowie ich rodzin. Fot. Paweł Stachnik

**W poniedziałek 11 marca w Muzeum Armii Krajowej w Krakowie odbyła się premiera książki „Wokół legendy Marszałka Polski Edwarda Śmigłego-Rydza”. Spotkanie zorganizowano w przypadającą tego dnia 138. rocznicę urodzin bohatera.**

– Edward Śmigły-Rydz to postać niezwykła. Należał do pokolenia wyjątkowego, które wolnej Polski nigdy nie widziało, a które o niej ciągle marzyło. Najpierw wybrał sztukę, ale jego drogą życiową było wojsko – mówił dyrektor Muzeum AK dr Jarosław Szarek. Przedstawił sylwetkę marszałka: studia w krakowskiej ASP, służbę w Legionach i Wojsku Polskim podczas wojen o granice, karierę w II RP, wydarzenia kampanii wrześniowej, internowanie, powrót do kraju w 1941 r. i szybką śmierć.

– Ta książka jest po to, żebyśmy się o postać Edwarda Śmigłego-Rydza dalej spierali. Takie postacie zawsze bowiem będą budzić spory. Ale ta książka jest po to, by zerwać czarne klisze, które przez całe lata do niego przyklejano – podkreślał dyrektor Szarek.

Wydana przez Muzeum i krakowską Księgarnię Akademicką publikacja zawiera materiały z konferencji naukowej, jaka odbyła się w Muzeum AK w grudniu 2022 r. Znalazły się w niej cztery artykuły naukowe autorstwa historyków prof. Marka Kornata, prof. Wiesława J. Wysockiego, dr. hab. Krzysztofa Szwagrzyka oraz dr. Grzegorza Kały.

W drugiej części zawarto m.in. zapis z debaty eksperckiej, która odbyła się podczas wspomnianej konferencji pomiędzy prof. Wiesławem J. Wysockim, dr. hab. Krzysztofem Klocem, dr. hab. Maciejem Zakrzewskim i dr. Markiem Lasotą.

Natomiast w trzeciej części tomu znalazły się niepublikowane wcześniej w całości wspomnienia ostatniego adiutanta marsz. Śmigłego-Rydza mjr. Bazylego Rogowskiego dotyczące ich pobytu na Węgrzech w latach 1939-1941.

Uzupełnia je relacja pochodzącego z Chochołowa kuriera Polskiego Państwa Podziemnego Stanisława Frączystego „Staszka”, który w październiku 1941 r. przeprowadzał marszałka z Węgier do okupowanego kraju.

W spotkaniu wzięli udział przedstawiciele rodzin Stanisława Frączystego i Bazylego Rogowskiego.

O postaci Frączystego mówili jego córka Anna Rzepka i jej mąż Mirosław. Pani Anna przypomniała m.in. okoliczności aresztowania ojca przez gestapo, po którym trafił do więzień Palace w Zakopanem i Montelupich w Krakowie. Torturowany, nie wydał nikogo. Wysłano go do obozu Auschwitz, a potem do Buchenwaldu. Po wojnie był działaczem społecznym, sołtysem w swojej wsi. Dbał o miejsca pamięci, opowiadał o swoich wojennych przeżyciach.

Z kolei o mjr. Rogowskim, ostatnim adiutancie marszałka i organizatorze jego przerwania do kraju w 1941 r., opowiadała córka Barbara Tarabura i jej mąż Stanisław. – Gdy tylko ojciec był w domu, to siedział i pisał. Pisał o marszałku Rydzu-Śmigłym, którego nazywał człowiekiem prawym. Całą drogę polityczną i wojskową mojego taty poznałam dopiero kilkanaście lat temu, bo o jego przedwojennej przeszłości w domu się nie mówiło – opowiadała pani Barbara.

Spotkanie uświetnił występ krakowskiego piosenkarza Roberta Kasprzyckiego, autora płyty „Śmigły („Gdy późno w noc)”, zawierającej muzyczne interpretacje wierszy napisanych w latach 1939-1941 przez marszałka Śmigłego-Rydza.

Książkę „Wokół legendy Marszałka Polski Edwarda Śmigłego-Rydza” nabyć można w Muzeum Armii Krajowej w Krakowie przy ul. Wita Stwosza 12.

<https://dziennikpolski24.pl/o-marszalku-edwardzie-smiglymrydzu-w-muzeum-ak-premiera-ksiazki-wspomnienia-i-koncert-roberta-kasprzyckiego/ar/c13-18376507>